

Αθήνα, 28 Φεβρουαρίου 2022

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών

Θέμα: «Οι καθυστερήσεις στο Μετρό της Θεσσαλονίκης δεν έχουν τέλος. Η πυκνή στρωματογραφία από αρχαιότητες στο σταθμό Βενιζέλου ανατρέπει τα σχέδια της κυβέρνησης για παράδοση του μετρό εντός του 2023»

Η πολυσυζητημένη απόφαση της κυβέρνησης να αποσπάσει και να επανατοποθετήσει τα αρχαία στο σταθμό του ΜΕΤΡΟ της Βενιζέλου είναι καταστροφική όχι μόνο για την πόλη της Θεσσαλονίκης αλλά και όλης της χώρας. Είναι δε αποκαλυπτική της αδιαφορίας της προς έγκριτους αρχαιολόγους, αρχιτέκτονες και τεχνικούς, που έχουν εκφράσει αντιρρήσεις για την απόσπαση των αρχαίων. Επτά φορείς και πιο συγκεκριμένα η Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, ο Ενιαίος Σύλλογος Υπαλλήλων ΥΠΠΟ Αττικής Στερεάς και Νήσων, η Κίνηση Πολιτών Θεσσαλονίκης για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η Πανελλήνια Ένωση Συντηρητών Αρχαιοτήτων, ο Σύλλογος Εκτάκτων Αρχαιολόγων, ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων και η Χριστιανική Αρχαιολογική Εταιρεία έχουν ταχθεί κατά της απόσπασης και της παραμονής in situ των αρχαιολογικών ευρημάτων, την ίδια στιγμή που η κυβέρνηση ερήμην τους, επέλεξε την πλέον δαπανηρή και καταστροφική για τις αρχαιότητες λύση.

Δυστυχώς, η πραγματικότητα σε παρόμοια εγχειρήματα, όπως όλοι γνωρίζουμε, είναι απογοητευτική αφού η επιλογή της συγκεκριμένης λύσης το 1998 στον προϊστορικό οικισμό του 3.000 π.Χ., στο Ζάγανι, για να κατασκευαστεί το αεροδρόμιο στα Σπάτα, έχει οδηγήσει στο να βρίσκονται μετά από τόσα χρόνια, οι αρχαιότητες παρατημένες μέσα σε κιβώτια. Κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι τα 300.000 ευρήματα της ανασκαφής του Μετρό Θεσσαλονίκης δεν θα έχουν παρόμοια κακή τύχη. Προς το παρόν βρίσκονται σε κιβώτια σε αποθήκες στο Καλοχώρι, αφού συλλέχθηκαν, καταγράφηκαν και καθαρίστηκαν -ανάμεσά τους και τάφοι ακέραιοι, κίονες, τμήματα πλατειών. Σε αυτά τα ευρήματα εντάσσονται και τα 73 μέτρα μαρμαρόστρωτου δρόμου που αποσπάστηκαν το 2012 από τον Σταθμό Αγίας Σοφίας και που επρόκειτο να επανατοποθετηθούν στη θέση τους, μόνο που εντέλει διαπιστώθηκε, ότι δεν χωρούσαν! Σε περίπτωση που συμβεί το ίδιο με τα 84 μ. δρόμου της Βενιζέλου, η Θεσσαλονίκη θα αποκτήσει 157 μ. ενός ορφανού δρόμου, καταδικασμένου να ψάχνει τη θέση του γιατί δεν θα χωράει πουθενά.

Έτσι, εκτός από το πραγματικό γεγονός ότι με τον κατακερματισμό και την αποξήλωση αυτού του μείζονος ευρήματος χάθηκε η μοναδική ευκαιρία να ενοποιηθούν οι αρχαιολογικοί χώροι της πόλης σε ένα σπάνιο σύνολο, έχουμε και το πρόβλημα, σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, ότι η αμφίβολη επανατοποθέτησή τους σε ένα τεχνητό επίπεδο, με τεχνητά υλικά και με

επιλεκτική χρήση των υλικών (παλαιών και νέων) δεν έχει καν συμβασιοποιηθεί, ενώ πληροφορίες που κυκλοφορούν από επίσημα χείλη αναφέρονται πλέον σε «μουσειακό χώρο» και όχι σε αρχαιολογικό. Για τους αρχαιολόγους αυτές οι λεπτές εκφράσεις μήπως κρύβουν την παραδοχή ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα (και η πρόβλεψη) επιστροφής και επανατοποθέτησης; Οι αρχαιολόγοι αναρωτιούνται: *αλήθεια σε ποιον χρονικό ορίζοντα θα γίνουν όλα αυτά; Όταν μάλιστα η επανατοποθέτηση απαιτεί και εκτεταμένη συντήρηση των υλικών; Όταν θα χρειαστούν ανακατασκευές; Και κυρίως όταν η εταιρεία που το ανέλαβε, δεν έχει προηγούμενη εμπειρία επανατοποθέτησης αρχαιολογικού χώρου;*

Ωστόσο, πέραν των παραπάνω υπάρχει και το τεράστιο ζήτημα της διαχείρισης των υποκείμενων αρχαιολογικών στρωμάτων. Καθώς το εύρημα αποτελούσε έναν εκτεταμένο χώρο με συνέχεια προς πάσα κατεύθυνση οριζοντίως και καθέτως, με στρωματογραφία και διαχρονία σε βάθος η απόσπασή του οδηγεί –όπως αναμενόταν- στην αποκάλυψη νέων ευρημάτων της προγενέστερης Ρωμαϊκής Θεσσαλονίκης και φυσικά θα ακολουθήσει και η Ελληνιστική πόλη, όπως άλλωστε έχουμε ήδη ενημερωθεί από τον Τύπο. Εξάλλου, για τους γνώστες της αρχαιολογίας της Θεσσαλονίκης ο ανθρωπογενής ορίζοντας φτάνει έως τα μείον 9,5 μέτρα βάθος, όπως έχουν δείξει και οι γεωλογικές-δειγματοληπτικές έρευνες («καρότα») αλλά και τα δύο φρεάτια που είχαν ανασκαφεί στο πρόσφατο παρελθόν στις δύο άκρες του σταθμού. Καθώς τα αποσπασθέντα αρχαία του Σταθμού βρίσκονταν στα μείον 6 μέτρα βάθος αναμένονται αρχαιότητες για επιπλέον μείον 3,5 μέτρα βάθος, τα οποία αντιστοιχούν σε 6 αιώνες προγενέστερης ιστορίας της πόλης, δηλ. από τον 3^ο αι. μ.Χ. έως τον 3^ο αι. π.Χ. Σήμερα γνωρίζουμε ότι ο Σταθμός Βενιζέλου ανασκάπτεται από το 2006 και χρειάστηκαν 6 χρόνια (2006 – 2012) για να φτάσει στο βάθος των 6 μέτρων , όπου εντοπίστηκε ο μνημειακός πλούτος που αποξηλώθηκε. Εάν για τα μείον 6 μέτρα χρειάστηκαν 6 χρόνια, πόσα θα χρειαστούν για τα μείον 3,5 μέτρα που υπολείπονται; Και πόσο θα κοστίσει αυτή η επιπρόσθετη αρχαιολογική εργασία, η οποία δεν θα χρειαζόταν, εάν είχε εφαρμοστεί η μελέτη της κατά χώραν διατήρησης του μνημειώδους συνόλου που αποκαλύφθηκε με την συνακόλουθη οικονομία χρόνου και χρημάτων και με την ενσωματωμένη υπεραξία του αρχαιολογικού αγαθού;

Εφόσον επομένως ολοκληρωθεί όλη η προηγούμενη διαδικασία της ανασκαφής των υποκείμενων αρχαιολογικών στρωμάτων, της λήψης των αντίστοιχων υπουργικών αποφάσεων, ύστερα από γνωμοδότηση του ΚΑΣ, για την απόσπαση ή καταστροφή κάθε νέου αρχαιολογικού στρώματος που θα αποκαλυφθεί, τότε μπορούν να ξεκινήσουν οι εργασίες για την κατασκευή του σταθμού. Μέχρι σήμερα όμως δεν έχει δοθεί στη δημοσιότητα κανένα χρονοδιάγραμμα για τις αντίστοιχες ανασκαφές στα υποκείμενα αρχαιολογικά στρώματα. Αντίθετα σε δήλωσή του στην τηλεόραση της ΕΡΤ3 στις 20/1/2022 ο Πρόεδρος της ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Ν. Ταχιάος δήλωσε ότι ως το τέλος Μαρτίου 2022 θα ξεκινήσουν «οι βαριές εργασίες κατασκευής του σταθμού **ανεξαρτήτως των αρχαιοτήτων**». Τι σημαίνει άραγε ανεξαρτήτως αρχαιοτήτων; Ότι δηλαδή οι αρχαιότητες δεν θα έχουν τη φροντίδα και την προσοχή που τους πρέπει; ή ότι θα στοιβαχτούν σε κιβώτια με κίνδυνο ακόμα και την καταστροφή τους; Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων κάνει λόγο για

ανέφικτη δήλωση, αφού ως το τέλος Μαρτίου 2022 δεν θα έχει ολοκληρωθεί ούτε η απόσπαση, ούτε η ανασκαφή των βυζαντινών αρχαιοτήτων ακόμα.

Επειδή η πυκνή στρωματογραφία με σημαντικά ευρήματα τόσο της ρωμαϊκής όσο και της ελληνιστικής εποχής που αναμένεται να βρεθούν στη συνέχεια της ανασκαφής στο σταθμό *Βενιζέλου* απαιτεί μια εκτεταμένη, απαιτητική και χρονοβόρα ανασκαφή, που θα θέτει συνεχώς στο προσκήνιο το ζήτημα της προστασίας και των νέων, σημαντικών αρχαιοτήτων που έρχονται στο φως, με νέες γνωμοδοτήσεις του ΚΑΣ και νέες αποφάσεις.

Ερωτάται ο αρμόδιος κ. Υπουργός:

- 1) Ποιο το αναλυτικό χρονοδιάγραμμα της ανασκαφής των υποκείμενων αρχαιολογικών στρωμάτων της ρωμαϊκής και ελληνιστικής εποχής; Πόσος είναι ο εκτιμώμενος χρόνος αυτής της ανασκαφής;
- 2) Υπάρχουν μελέτες για τις ανασκαφές των υποκείμενων στρωμάτων και αν όχι πόσος χρόνος θα χρειαστεί για να εκπονηθούν και να εκδοθούν και οι σχετικές γνωμοδοτήσεις του ΚΑΣ;
- 3) Ποιος ο προϋπολογισμός της ανασκαφής των υποκείμενων στρωμάτων, της απόσπασης και της μεταφορά τους;
- 4) Ποια θα είναι η διαχείριση αυτών των αρχαιολογικών ευρημάτων και συγκεκριμένα, πρόκειται να αποξηλωθούν και σε ποιο χώρο θα αποθηκευτούν;
- 5) Υπάρχει προηγούμενη μελέτη του εύρους των ευρημάτων και αντίστοιχη αξιολόγηση του χώρου που θα αποθηκευτούν;
- 6) Υπάρχει μελέτη εφαρμογής για την επανατοποθέτηση των αρχαίων, πόσος ο χρόνος και το κόστος αυτής και ποιες εγγυήσεις υπάρχουν, ότι τα αρχαία θα επανατοποθετηθούν μετά την παταγώδη αποτυχία επανατοποθέτησης των ευρημάτων στο σταθμό *Αγ. Σοφία*;

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Γιαννούλης Χρήστος

Αβραμάκης Ελευθέριος

Αλεξιάδης Τρύφων

Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)

Αυγέρη Θεοδώρα (Δώρα)

Αυλωνίτης Αλέξανδρος – Χρήστος

Βαρδάκης Σωκράτης

Βέττα Καλλιόπη

Γκαρά Αναστασία (Νατάσα)

Γκιόλας Ιωάννης

Δρίτσας Θεόδωρος

Ζεϊμπέκ Χουσεϊν

Ζουράρις Κωνσταντίνος

Ηγουμενίδης Νικόλαος
Καλαματιανός Διονύσιος – Χαράλαμπος
Κασιμάτη Ειρήνη (Νίνα)
Κάτσης Μάριος
Καφαντάρη Χαρούλα (Χαρά)
Κόκκαλης Βασίλειος
Μάλαμα Κυριακή
Μαμουλάκης Χαράλαμπος (Χάρης)
Μάρκου Κωνσταντίνος
Μουζάλας Ιωάννης
Μωραΐτης Αθανάσιος (Θάνος)
Νοτοπούλου Αικατερίνη
Ξενογιαννακοπούλου Μαρία Ελίζα(Μαριλίζα)
Παπαηλιού Γεώργιος
Παππάς Νικόλαος
Πέρκα Θεοπίστη (Πέτη)
Πολάκης Παύλος
Πούλου Παναγιού (Γιώτα)
Ραγκούσης Ιωάννης
Σκουρολιάκος Παναγιώτης (Πάνος)
Σκούφα Ελισσάβετ (Μπέττυ)
Τζάκρη Θεοδώρα
Τζούφη Μερόπη
Τόλκας Άγγελος
Τριανταφυλλίδης Αλέξανδρος (Αλέκος)
Τσίπρας Γεώργιος
Φάμελλος Σωκράτης
Φωτίου Θεανώ
Χρηστίδου Ραλλία